

Założenia ustroju prawnego samorządu terytorialnego.

Założenia określają generalne kierunki reformy
w oparciu o ustalenia okrągłego stołu:

"Grupa robocza ds. samorządu terytorialnego uznała, że ustanowienie samorządu terytorialnego i zagwarantowanie w Konstytucji prawa społeczności lokalnych do samorządu jest koniecznością. Warunkiem realizacji tego prawa jest upodmiotowienie społeczności lokalnej - traktowanie samorządu terytorialnego jako podmiotu władzy publicznej oraz podmiotu obrotu cywilno-prawnego.

Wyrażać się to powinno w:

- samodzielności funkcjonalnej jednostek samorządu terytorialnego gwarantowanej posiadaniem własnych organów ustrojowych, oraz ograniczeniu nadzoru nad samorządem do zapewnienia legalności jego działań;
- samodzielności majątkowej i finansowej;
- demokratycznym sposobie wyłaniania organów uchwałodawczych.

Samorząd terytorialny jest formą realizacji władzy publicznej przez instytucje terenowe w zakresie spraw publicznych o znaczeniu lokalnym. W takim znaczeniu mieści się on w ogólnopaństwowym porządku ustrojowo-prawnym" (z Protokołu końcowego obrad okrągłego stołu).

1. Założenia ogólne

- 1.1. Samorząd terytorialny jest związkiem zrzeszającym na mocy ustawy, mieszkańców określonego obszaru. Warunkiem faktycznym istnienia samorządu jest dysponowanie przez każdego z tych mieszkańców pełnią praw i swobód obywatelskich oraz gospodarczych;
- 1.2. Samorzady terytorialne są samodzielnymi jednostkami, działającymi w ramach struktur politycznych, gospodarczych i społecznych państwa. Są one odrębne od administracji państwowej.

Rady jako organy przedstawicielskie samorządu nie mogą jednocześnie reprezentować władzy państwowej. Konieczne jest odrzucenie zasady "jednolitej władzy państwowej";

- 1.3. Żadne partie polityczne nie mogą w sposób władczy ingerować w działalność samorządu. Ich programy polityczne będą reprezentowane jedynie przez ich członków, którzy zostaną wybrani radnymi w demokratycznych wyborach;
- 1.4. Ograniczenia swobód samorządów wynikające z interesów ogólnonarodowych, winny być formułowane w trybie ustawowym. Rząd może zlecać samorządom realizację zadań administracji państwowej w granicach wyznaczonych przez ustawę;
- 1.5. Organy samorządów mają być wybierane demokratycznie, a ordynacja wyborcza gwarantować wszystkim obywatelom realizację konstytucyjnego prawa do czynnego i biernego uczestnictwa w wyborach.

2. Samorząd miast i gmin

- 2.1. Miasta i gminy powinny stać się jednostkami w pełni samorządowymi. Powinny one być podmiotami prawa publicznego i cywilnego;
- 2.2. Kompetencje samorządów powinny być określone jednoznacznie. Władze lokalne powinny mieć prawo podejmowania działań z własnej inicjatywy w każdym zakresie nie zastrzeżonym do wyłącznej kompetencji administracji państwowej. Procedury nadzoru nad działalnością władz lokalnych winny być określone w konstytucji lub w drodze ustawowej i dotyczyć jedynie zgodności tej działalności z prawem;
- 2.3. Samorzady muszą posiadać własne organy wykonawcze, a więc administrację komunalną, nie podporządkowaną administracji państwowej.
Władze lokalne powinny same określać swe struktury organizacyjne i procedury - realizacji swych zadań (m.innymi komunalne prawo budżetowe). Pracownicy komunalni powinni być angażowani na podstawie wyłącznej decyzji rady miejskiej lub gminnej lub jej organów;

